

דַּרְשַׁתִּי קַרְבַּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • השיעור נמסר בבית הכנסת פרי מגדים, צפת ת"ו • במוצ"ש פרשת וישב, תשפ"ד

להגיד תודה כל הזמן

"וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו בהלל ובהודאה" – אלו ימים שאדם צריך להודות לבורא עולם.

המסילות ישרים כותב בדרך קניין הזריזות: ומה יורה על הזריזות? איך אני אקנה זריזות? על ידי שהאדם ידע את חומר העבודה וגודל השכר של המצוות, זה יגרום לו להתעורר ולהזדרז במצוות. ומה שיורה על הפרט הזה שיעורר אותו גודל השכר – על ידי שידע להודות לבורא עולם על כל הטובות שמיטיב איתו מיום הולדתו עד יומו האחרון. ככל שהוא ירבה לחשוב על הדברים האלו, הוא יבין יותר את החיוב שלו בעבודת השם.

יוצא שההודאה לפי המסילות ישרים, היא הדבר היחיד שגורם לבן אדם להתעורר באמת לעבוד את השם בזריזות. הכוונה לחטוף את המצוות, לעשות עוד מצוות – זה על ידי שאדם יודע להודות להשם. ההודאה להשם גבוהה מאוד.

אנחנו מזכירים כל פעם, שאם אנשי כנסת הגדולה היו משאירים לנו לכתוב בסידור את סוף "אלוקי, נשמה שנתת בי טהורה..." וכו', בסוף בסוף "כל זמן שהנשמה בקרבי", כל זמן שאני חי – נו, מה אתה אמור לעשות עכשיו? "כל זמן שהנשמה בקרבי" – נו, מה אתה עושה? איך תמשיך את הברכה הזאת.

כל אחד יכתוב משהו אחר, נכון? אבל אני לא מאמין שמישהו יכתוב "מודה אני לפניך?" אדם בטח יכתוב "כל זמן שאני חי אני אמור ללמוד תורה, לקיים מצוות, לחטוף זכויות, לעבוד עבודת השם" – כל אחד יספר סיפורים.

תגיד, אנשי כנסת הגדולה אני מאמין שהם למדו, היו צדיקים גדולים. אני לא מבין איך הם הגיעו לזה? איך יכול להיות "כל זמן שהנשמה בקרבי" – נו מה? "מודה אני לפניך?"

הם הבינו את השורש של הבעיה. אם בן אדם יודע להודות – יהיה לו עבודת השם. אם בן אדם יודע להודות – הוא ילמד תורה, הוא ירבה זכויות. המקור לא נמצא בעבודת השם, המקור שלנו נמצא בהודאה. ככל שבן אדם מודה יותר והוא מרגיש את החוב – וואי, כמה אני חייב לאלוקים! זה יגרום לו לעבוד את השם.

סיפור ראשון – הראייה שחזרה

סיפור הרב מישקובסקי שליט"א, המשגיח של ישיבת אורחות התורה. הוא סיפר שיום אחד הוא הזדמן לאופקים, ואמר לו אחד האנשים שהוא בגיל 66 היום, וברוך השם הוא רואה בעיניים טוב.

אמר לו הרב מישקובסקי "ישר כוח", כאילו, מה... כבודו רוצה.

אמר לו היהודי: "אני אספר לרב מה שהיה. כשהייתי בגיל 60, השם ירחם, קיבלתי את המחלה בעיניים, ואמרו לי הרופאים שחודש אחר הטיפולים כבר לא רואים. מאוד פחדתי, התקשרתי לרב פירר, שלח אותי לפרופסור אחר. והפרופסור האחר הזה אמר לי אותו דבר מה שאמר לי הפרופסור הראשון – חודש אחר הטיפולים לא רואים."

מספר הבן אדם: "נכנסתי לבית כנסת בתפילת מנחה הראשונה, עמדתי ליד ההיכל, בכיתי שמה. ריבונו של עולם, 60 שנה אני רואה! חשבתי שזה טבע – כולם רואים, גם אני רואה. עכשיו אני רואה שאתה נתת לי כוח לראות בעיניים. אני רוצה להודות לך על ה-60 שנה שאני רואה!"

ומספר, עבר טיפולים וברוך השם הוא רואה בעיניים, הכל מצוין.

כוח של הודאה – יקר, יקר מאוד מאוד.

סיפור שני – השידוך אחרי 30 שנה

הסיפור השני שסיפרנו על הרב אברהם עמרם [הלוי] קוך מחיפה. הרב קוך מחיפה סיפר שיום אחד הוא עבר ברחוב ופתאום פגש איזה יהודי אחד ואמר לו היהודי: "תגיד לי מזל טוב!"

אמר "מזל טוב, מה?"

"אתמול התארסת!"

אומר לו "ישר כוח!"

אומר לו "כן, אל תגיד לי ככה, תגיד לי מזל טוב מהלב! אני אגיד לך מה שהיה. אני מגיל 30 מתפלל על השידוך שלי – אין שידוכים. יום אחד הגעתי לאיזה רב, אמרתי לו 'הרב, תעשה טובה, תתפלל עליי, אני בצער גדול'. אמר

לי הרב 'אל תדאג, ערבית שחרית מנחה – אתה אצלי בתפילה'. הרב התפלל עליי שנתיים. נפטר הרב הזה.

"הלכתי לציון שלו, אמרתי לו 'הרב, אתה נמצא למעלה, אתה יודע בדיוק מה יש, תגיד לי מה קורה?' אחרי כמה ימים אני חולם את הרב שהוא הולך ברחובות ירושלים. רצתי אחריו בחלום, אני אומר לו 'תגיד לי הרב, מה קורה בשמיים?' אומר לי הרב 'אמרו לי בשמיים – אין לך תקנה'.

"אמרתי וואי וואי, עד עכשיו היתה לי עוד איזו תקווה, עכשיו אין תקנה. התעוררתי בבוקר, הייתי מיואש. בסוף החלטתי – לא, אני אקום, אני אתחיל להתמודד. התחלתי להודות לבורא עולם. כל יום השקעתי עם עצמי כמה דקות להודות לבורא עולם על הטובות שהוא עשה איתי. מה אני אגיד לך – שלושה חודשים עברו ויש לי תקנה! הנה התארסתי אתמול, אחרי שלושה חודשים!"

הרב קוך שומע את זה, חוזר הביתה, אומר לאשתו: "גם לנו יש תקנה! גם לנו יש תקנה! אני ואת, כל יום ניכנס לחדר, נודה לבורא עולם שעה של הודאה, שעה להודות להשם".

הוא אמר: "מי שלא ניסה... 10 דקות קריעת ים סוף – כבר אין מה להגיד. הכל אמרתי, הכל, הכל". סימן שצריך להרחיב את הדברים. שבן אדם אומר "אני מודה לך שאני חי" – אתה יודע מה? מה אתה אומר במילה 'חי'? אתה יודע כמה אנשים חיים וכמה... איך חיים ומה חיים? צריך לפרט את ההודאה.

אחרי תקופה הגענו למצב ששעה היינו מודים לבורא עולם, וגם להם היה תקנה. אחרי 30 שנות עקרות – נולדו להם תאומות, בלי טיפולים, בלי כלום. הרב קוך בחיפה – פלא! – פחד פחדים להודות לבורא עולם.

סיפור שלישי – הרגליים שניצלו

סיפור לי הרב זמיר: היה פה איזה מבוגר אחד, והיה בבית חולים זיו (והיה בכזיב בלידתה אותו) אותו בן אדם סבל ברגליים. החליטו הרופאים לכרות את שתי הרגליים. הוא שאל "זה דחוף, או שאפשר להמתין קצת?"

אמרו "אפשר לחכות עוד שבוע, לא קרה כלום".

הבן אדם סיפר: הוא עמד במרפסת והיה מסתכל על השמיים ומודה לבורא עולם. אחרי כמה ימים הוא מתחיל להרגיש זרמים בתוך הרגליים. עשו לו בדיקות, אמרו לו "תשמע, יש שינוי ברגליים". אחרי כמה זמן, חודש, השתחרר מבית החולים עם שתי הרגליים שלו. פה בצפת.

כוח של הודאה – איזה דבר יקר!

חידוש מרבי חיים קנייבסקי

שאלו את רבי חיים קנייבסקי: הרמ"א פוסק (סימן קפז סעיף ד) שמי ששכח לומר "על הניסים" בברכת המזון יאמר "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כמו שעשה לאבותינו". אז עדיף לשכוח! למה? כשאתה אומר "על הניסים", אתה לא אומר "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות". אבל כשאתה שוכח, אז אתה אומר "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות" – אז עדיף לשכוח!

אמר לו רב חיים קנייבסקי: "מי שידוע להודות – לא צריך לבקש. מי צריך לבקש? מי שלא יודע להודות".

פרסום הנס – גם בדברים הקטנים

קבעו לנו להדליק נר אחד של חנוכה. למה? פרסום הנס. אתה עושה צחוק? זה פרסום הנס? אתה יודע, עוד חודש יהיה בחירות, אתה תראה מה זה פרסומת, איזה פרסומות אתה תראה! מה, אתה תדליק נר? תאר לך שמועמד לראשות העיר יעשה פרסומת למפלגה שלו... נו מה הוא יעשה? הוא ידליק נר ליד הדירה שלו למטה, פחות מג' טפחים? חוץ מאשתו אף אחד לא יבחר בו! אני לא מבין, מה אתה עושה צחוק? זה נקרא פרסומת? לא יכול להיות! טוב, נספר איזה כמה סיפורים, אחר כך נחזור לתת תשובה לשאלה הזאת.

סיפור הקיבוצניק שנענע לולב

איזה יהודי חרדי אחד מאשדוד, היה לו שותף מאיזה קיבוץ [הכוונה לאחד מהקיבוצים שם ליד עזה]. עשו שותפות, הוא ועוד חבר אחד. הקיבוצניק הזה, התקשר אליו בהושענא רבה: "תשמע, אני רוצה להיפגש איתך".

הגיעו? כמה חזק אנשים שמה! כמה אנשים דיברו! לא יצא אחד מכל השבעה בלי ציצית. אנשים קיבלו תפילין, קיבלו שבתות, שישמרו שבת כמה שהם יכולים. אנשים התחזקו שמה – ההורים שלו, האחים שלו. אתה לא מאמין... אתה יודע מאיפה יצא כל הסיפור הזה? מחמש דקות שהוא נענע בלולב! שבוע שלם של דברי תורה, של קדיש, של תהילים, של זיכוי הרבים. מה יצא מכל הדבר הזה!

סיפור הבחור שניצל מהפיגוע

אותו דבר, סיפור שקרה ביום רביעי*, לפני הפיגוע. היה איזה בחור ישיבה שהלך לאיזו הלוויה של מישהו מהמשפחה שלו. הוא שומע המספיד שהספיד שמה, הוא אמר שהנפטר שנמצא פה, הוא מאוד הקפיד לבוא בזמן לתפילה. עכשיו, הוא אמר ככה: "מי שמגיע בזמן לתפילה, התפילה שלו מאוד מכובדת. כי כל בן אדם יודע – אם אתה קובע פגישה רצינית עם אדם רציני והוא מאחר לפגישה, אתה כבר יודע שזה לא רציני. דבר שהוא רציני – לא מאחרים עליו. וגם כשאתה מגיע עם תלית ותפילין, אתה מגיע מכבוד, התפילה שלך יותר מכובדת. כשמגיע בן אדם לדבר איתך עם עניבה, מסודר יותר, אתה יותר מכבד אותו. אם הוא מגיע כמו בן אדם סתם בן אדם, אתה פחות מתייחס אליו. והנפטר הזה הקפיד כל הזמן להגיע בזמן לתפילה וגם להיות מעוטר בטלית ותפילין".

אותו בחור ישיבה – נכנסו לו הדברים ללב! אמר: "גם אני מקבל על עצמי, פעם בשבוע – קשה לי כל פעם לקום מוקדם – אבל פעם בשבוע אני אקבל על עצמי לבוא 10 דקות לפני הזמן".

אותו יום זה היה יום רביעי. אמר: כיון שזה כבר סוף השבוע אם כך נשאר לי את מחר – יום חמישי, זה מה שנשאר. מחר אני אקום מוקדם.

"נסעתי באוטובוס של 7:10 במקום 7:30!". ב-7:30 היה את הפיגוע בתחנה שמה בירושלים!

"אני כל יום נמצא בשבע וחצי בתחנה שמה. בגלל שהקדמתי, שקיבלתי על עצמי פעם בשבוע, להקדים לבוא לתפילה 10 דקות לפני – קיבלתי את החיים שלי במתנה!"

המסר – גם דברים קטנים משנים עולמות

ולכן חז"ל ציוו – אתה יודע מה זה פרסום הנס? תדליק נר קטן. אם אצלך קטן לא עושה כלום – אצלנו זה משנה עולמות! משנה עולמות אצלנו!

אם אצלך, אתה חושב שרק דברים ענקיים, זה מה שחשוב – לא! לא! אצלנו גם דברים קטנים שאתה אפילו לא שם לב אליהם – זה חיזוק של חמש דקות, של נענוע בלולב. לא רציני בכלל, זה מצוה אחת בלבד, גם כן, זה לא איזה משהו גדול, סתם בן אדם. חיזוק לבוא לתפילה פעם בשבוע מוקדם – כבר בן אדם קיבל חיים במתנה!

יזכה אותנו השם, שהימים האלו, ימי חנוכה, שהם מלאים בניסים, מלאים הודאה, שנדע להודות. שבורא עולם יוסיף עלינו כהנה וכהנה טובות גדולות ומכופלות.

והשם יעזרנו על דבר כבוד שמו, אמן ואמן.

* יום לפני פיגוע הירי ביציאה מירושלים, שהתרחש ביום חמישי (י"ז כסלו תשפ"ד).

אומר לו היהודי הזה: "תבוא בין שבע לשמונה, לא יותר מאוחר, כי אני נשארתי ער כל הלילה בהושענא רבה, אני הולך לישון, אז תבוא מוקדם". הוא הגיע בשבע וחצי. היהודי בדיוק יצא מבית הכנסת עם הטלית, עם הלולב. הוא אומר לקיבוצניק הזה: "תנענע בלולב! ארבעת המינים, תנענע!" "תגיד לי, אתה עושה צחוק? אני כיפור לא שומר, אתה אומר לי אתרוגים? אני לא יודע מה זה בכלל!"

"מה אכפת לך? אתה יודע מה הדבר הזה? אנשים מוכנים לשלם עליו אלפי שקלים! וכמה טרחות אנשים טורחים! מה אכפת לך, תנענע בלולב, מה אתה מפסיד? מה, לא קורה כלום?"

הוא חושב, באמת מה אכפת לי, גם הוא שותף שלי, אם השותף מבקש, אז למה לא? "טוב תביא אני אנענע. רק תגיד לי איך עושים"

שם לו כיפה גדולה על הראש, על הקוקו שלו, ואמר לו: "תפוס את הלולב תצמיד את האתרוג, תתחיל להגיד פסוקים".

איזה פסוקים הוא אמר לו? – "שמע ישראל השם אלוקינו השם אחד!"

והוא מנענע ככה בלולב. והוא עכשיו מסריט אותו. מצלם את הבן אדם עם הלולב ואומר פסוקים.

"תגיד עוד! – הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו!"

הוא אומר פסוקים, תנענע פה, ימינה, שמאלה, הוא עושה את זה... וכל זה מוסרט.

למחרת פרצה המלחמה. הוא מתקשר, שואל את ההורים של השותף הקיבוצניק שלו: "מה קורה?"

"אנחנו לא יודעים מה קורה!"

אחרי שלושה ימים מתברר שהוא נרצח. הי"ד.

הוא מתקשר להורים שלו: "מתי הלוויה?"

אומרים לו: "איזו הלוויה? אנחנו שורפים את הגופה!"

הוא אומר: "תגידו אתם נורמליים?"

הם אומרים: "מה זה לא נורמליים? ככה אנחנו עושים. להורים שלנו ככה עשינו – שורפים את הגופה וזורקים את זה לים".

אמר להם: "מה? אבל הבן אדם הזה לא רוצה!"

"מה לא רוצה הבן אדם הזה? אם אנחנו רשעים, הוא סופר רשע! מה אתה מדבר בכלל? אצלו אין מה לדבר!"

"הבן שלכם חזר בתשובה!"

אמרו: "איזה חזר בתשובה? לא יכול להיות!"

"יש לי סרטון! אשלח לכם סרטון – שרואים שהוא חזר בתשובה!"

הם רואים אותו עם הכיפה, עם לולב ואתרוג, צועק "שמע ישראל!"

אמרו: "חזר בתשובה! באמת! תעשה קבורה יהודית!"

ההוא התקשר לחברה קדישא של ירושלים. הוא אמר: "אה, תעשו טובה, הכי מהר שיכול להיות, לפני שתבוא איזו סבתא אחת ותעשה פה בלגן! הכי מהר שיכולים, לקבור אותו!"

הוא פרסם בכל מקום לבוא להלוויה של הבן אדם. אתה יודע כמה אנשים

כתוב בשולחן ערוך שצריך לומר 'מזמור לתודה' בניגון

סיפר הרב מזרחי, זה סיפור מתוק, מתוק מדבש. הוא הגבאי של בית כנסת 'שתילי זיתים' בבני ברק.

יום אחד למדתי בשולחן ערוך בסימן נ"א. מרן כותב בסימן נ"א: "מזמור לתודה יש לאומרה בניגון [למה?] שכל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה [מזמור לתודה לא יבטל לעולם]".

אני באתי לבית כנסת, אמרתי: "רבותי, שולחן ערוך כותב פה שיש לומר מזמור תודה בניגון. לא חסידות, לא חומרות – לא! הלכה בשולחן ערוך! איך ייתכן שאנחנו לא אומרים את זה? איך יכול להיות? מהיום כולנו ביחד – מזמור לתודה בניגון". ככה הוא תיקן.

עבר אולי איזה חצי שנה, הוא לא מרגיש טוב כל כך. עשו בדיקות, התגלתה אצלו המחלה. הוא סיפר, אחרי שהרופא אמר מה שאמר, "יצאתי מבית החולים, נסעתי לצפת".

"הגעתי לצפת, הגעתי למרן הבית יוסף. אמרתי לו: 'רבי, מאז שרשמתי את ההלכה הזאת, שמזמור לתודה אומרים בניגון – הנהגתי בבית כנסת שלי

שאוברים מזמור תודה בניגון. תרחם עליי! אני חושב שזה המקום היחיד בעולם שאוברים מזמור תודה בניגון בבית כנסת. תרחם עליי, תעמוד לפני כיסא הכבוד, תהיה מליץ יושר עליי שיהיה רפואה שלמה! ועשיתי ריקוד ואמרתי 'מזמור לתודה' בניגון".

משם הוא חזר לבית חולים. אחרי שבועיים התקשרו אליו שיבוא לטיפול. הוא הגיע לבית חולים, לפני הטיפול עשו לו בדיקות דם. עושים בדיקות דם, רואים שיש משהו לא הכי ברור, עשו לו עוד בדיקות.

קורא לו הרופא, אומר לו: "מה אני אגיד לך? זה אתה מזרחי?" "כן". "זה תעודת זהות שלך?" "כן". "מה אני אגיד לך – יש פה טעות. אתה בריא לחלוטין! אתה בריא, אין כלום. לא שיש משהו – אתה בריא! אני רואה את הבדיקות שלפני כן, אבל עכשיו אני רואה שאין כלום".

"מהבית חולים, נסעתי לצפת", הוא מספר. "הגעתי לצפת, הלכתי שוב לציון מרן הבית יוסף, ואמרתי לו תודה רבה שעמד מליץ יושר עליי. ושם עשיתי ריקוד ואמרתי 'מזמור לתודה' בניגון". "מזמור לתודה" – איזה שפע של ישועות! שפע של ישועות בן אדם משפיע עלי!

[מתוך שיעור מספר 70, וישב תשפ"ה]